

نقشه برداری جرم

ز مدت ها پیش صاحب نظران و مسئولان قضایی کشور بر استفاده از روش های علمی به

واسطه فن آوری های نوین تأکید داشته اند. استفاده از اطلاعات رایانه ای به گونه است که

حتی با چیش اطلاعات به واسطه یک نرم افزار در کنار هم و بدون دخل و تصرف های

اساسی نتایج غیر قابل باوری برای دستگاه های قضایی تمامی کشورها حاصل می شود.

نتایجی که می تواند اثرات غیر قابل انکار و قابل توجهی در زمینه های کشف جرم،

پیشگیری از آن و ... در بر داشته باشد. به همین دلیل بررسی، تحقیق، سرمایه گذاری و

آموزش پیرامون استفاده از فن آوری های روز که زیر سایه پیشرفت علم و خلاقیت بشر به

وجود آمده، نباید صرف هزینه تلقی شود که اختصاص اعتبار و اهمیت درخور به این امر

می تواند در پیشگیری از جرایم بسیاری دستگاه قضایی و در نهایت جامعه را یاری دهد.

در متن زیر روشی تحلیلی با عنوان "نقشه برداری جرم" شامل تاریخچه، پیدایش این

روش، تحلیل و نیز تجسم عینی جرایم، مراحل ایجاد نقشه جرم و مشکلات احتمالی در

تهیه نقشه جرم از نظر شما خواننده گرامی می گذرد. نقشه برداری از جرم یک روش

تحلیلی برای بررسی و پیش بینی جرایم است که با وجود پیشینه نسبتاً طولانی، با توسعه

سامانه های نمایگان جغرافیایی از جمله نرم افزار سامانه اطلاعات جغرافیایی، اساساً متحول

شده است.

نقشه برداری جرم یک روش علمی است که در آن با استفاده از ثبت رویداد جنایات و جرایم کیفری از جمله قتل‌های زنجیره‌ای، تجاوز به عنف، آتش افروزی و سرقت می‌توان محتمل‌ترین محل رویداد جرایم را مشخص کرد و احتمال حضور مجرمان در نقاط مختلف شهر یا منطقه را تعیین نمود. اساس این روش ارتباط دادن بین محل جغرافیایی جرایم، نحوه رویداد و ویژگی‌های جرایم زنجیره‌ای و چگونگی انتخاب قربانیان و محل

جنایت است. اطلاعات تکمیلی با استفاده از گزارش‌های پلیس، گشتی‌ها، پزشکی قانونی و تحقیقات محلی، داده‌های مرتبط با وسایل نقلیه و پایگاه داده‌های مجرمان و مظنونان افزوده می‌شود و در نهایت کانون‌های حساس و جرم خیز مشخص می‌گردد. این سامانه کمک شایانی برای افزایش کارایی تحقیقات پلیس و پیشگیری از جرم است. البته این سامانه معماهای پلیسی را حل نمی‌کند؛ بلکه روشی را برای ساماندهی حجم عظیمی از

اطلاعات که معمولاً در این گونه پرونده‌ها بدست می‌آورند، فراهم می‌نماید. نقشه‌های جرم در واقع سرخ‌هایی هستند که اگر به خوبی تحلیل و پیگیری شوند به یافتن مجرمان و کشف این معماها کمک خواهند کرد.

بنابر اطلاعات موجود نقشه برداری جرم به طور گسترده اولین بار در اوایل قرن نوزدهم شروع شد. آن هنگام برای نخستین بار تلاش شد که الگوی محلی جرایم را به تصویر بکشند. این کار ابتدا با الصاق سوزن‌هایی که سرهای رنگی داشتند روی نقشه‌های

جغرافیایی شهر آغاز شد. در طی ۶۰ سال بعد پیشرفت‌های خوبی در این زمینه حاصل شد، به طوری که نقشه‌های منطقه‌ای و ناحیه‌ای از جرایم فراهم شده بود. رفته رفته شاخص‌های تحلیلی برای بررسی جرم شکل گرفت. از جمله نسبت دزدی‌ها به جمعیت آن ناحیه یا نسبت دزدی‌ها به اماکن منطقه که می‌توانست مبنای مقایسه باشد. در دهه‌های هشتاد و نود قرن بیستم طرح‌های "پیشگیری از جرم با طراحی محیط" یا "جرم شناسی محیطی"

مطرح شد که در هر دو عامل "مکان" مورد توجه قرار گرفته است. در این طرح ریزترین اطلاعات محلی از جمله کوچه‌ها، باغ‌ها، فضاهای سبز، اماکن عمومی، مغازه‌ها، اماکن تجاری، آسانسورها و .. ثبت می‌شد.

سپس رویداد حوادث در نقشه پیاده شده و تحلیلگر به بررسی ارتباطات احتمالی بین داده‌ها می‌پرداخت. در جرم شناسی محیطی هم بررسی روابط میان مجرم، قربانی جرم و محل وقوع آن مورد ارزیابی قرار می‌گرفت. در اواخر دهه نود و اوایل قرن بیستم نقشه جدیدی عرضه شد که امکان این گونه علامت گذاری‌ها را روی نقشه فراهم و روند جرم را تحلیل می‌کرد. اوج بلندای این وادی ارائه سامانه‌های پیشگویی جرم خواهد بود که بسیار هیجان انگیز و تحول برانگیز خواهد بود.

تحلیل جرم:

در نقشه برداری جرم، عملکرد مجرمانه از سه دیدگاه مورد ارزیابی قرار می گیرد:

الف) تحلیل شیوه یا الگوی جرم: رویداد جرایم از نظر مکان، زمان و نحوه شکل گیری همیشه هم تصادفی نیست؛ بلکه اغلب تا حدی به ساختار و ویژگی های محل جرم بستگی دارد. جرایم معمولاً در اماکنی روی می دهد که مجرمان بتوانند با توجه به مزایا و معایب و خطرات موجود قربانیان مناسبی پیدا کرده یا به اهداف ارزشمندی دست یابند. بررسی الگوی جغرافیایی، توالی زمانی و ارتباط جرم با حوادث قبلی و مقایسه داده های حاصله با

پایگاه داده های مجرمان سابقه دار و افراد مظنون، شناسایی عاملان عمل مجرمانه یا جنایت رخ داده را آسان تر می کند.

ب) تحلیل موضوع: با استفاده از نقشه برداری جرم می توان بر محور حل مسئله، مسائل اجتماعی و زمینه های جرم را بررسی کرده و نتیجه روش های اعمال شده را ارزیابی کرد. مثلاً افسران پلیس می توانند نتیجه اقدامات تأمینی خود را با استفاده از تحلیل \ "پیش

آزمون پس آزمون\ " به صورت آماری سنجیده و تغییرات الگوی جرم را تحلیل کنند.

ج) تحلیل عملیات: با استفاده از نقشه های جرم می توان با توجه به حجم کاری و حساسیت جرم خیزی هر ناحیه، در سازماندهی کارکنان، تعیین حوزه های استحفاظی و تنظیم برنامه های استراتژیک منطقه ای عملکرد بهتری داشت و تدابیر امنیتی، قوانین ساخت و ساز

و طرح های شهری را بهتر شکل داد و برای برخی از مراکز عمومی (مراکز آموزشی،

سازمان های عمومی، پلیس، دادگاه ها و کارگزینی ها) پایگاه های داده های مشترک ایجاد

نمود. با استفاده از این نقشه ها حتی می توان اماکن تردد مجرمان را با توجه به نقاط حساس

کنترل کرد و در هنگام مناسب اخطارهای پیشگیری از وقوع جرم را داد و بالاخره این که

استفاده از محاسبات پیچیده آماری می تواند از داده های خام نتایج _ حیرت آوری به دست

دهد. مثلاً نقاط احتمالی مخفی شدن مجرمان و حتی فاصله احتمالی تا این افراد را به ما

نشان دهد.

نقشه جرم:

یکی از ضررهای نقشه جرم ساختن نقشه‌هایی است که به استفاده از تصاویر مشهود و نقاط

مرجع عینی، به درک دورنما و ماهیت جرم و ویژگی مجرمان یک منطقه کمک کند. این

چنین نقشه‌ای برای مسئولان، فرماندهان، کارکنان قضایی و انتظامی و حتی شهروندان بسیار

قابل فهم است و به مصداق ضرب المثل "یک تصویر ارزش هزاران کلمه را دارد" یا به

قول خودمان «شنیدن کی بود مانند دیدن» بسیار نزدیک است. استفاده از نقشه‌های دیجیتال

ونمادها و رنگ‌های گویا در نقشه‌های واقعی شهر درک جدیدی از ارتباط جرم، مجرم و

قربانی و اهداف جرم و نیز شاخص‌های زمانی و مکانی آن ایجاد می‌کند که قبلاً به سختی

با اعداد و ارقام در اذهان نقش می‌بست. نکته جالب توجه این که با استفاده از این سامانه

می‌توان صحنه جرم و جنایات را به طور ملموس و دقیق از نظر ارتباطات زمانی و مکانی

بازسازی کرده و قضاوت را آسان‌تر نمود.

مراحل ایجاد نقشه جرم:

۱_ آموزش کارکنان یک نکته کلیدی است؛ چرا که باید مطمئن باشیم این سامانه در

صورت راه‌اندازی کیفیت بالایی را ارائه می‌دهد و جوابگوی نیازهای فوریتی و معمول

مسئولان عملیاتی خواهد بود.

۲_ ایجاد یک سری مجموعه‌های اطلاعاتی از داده‌های مرتبط با نقاط، خطوط، نواحی، محله‌ها، خیابان‌ها، کوه‌ها، کوچه‌ها، دریاچه‌ها، مسیل‌های آب، فضا‌های سبز و باغ‌ها، اماکن تجاری و عمومی، مراکز آموزشی و ... در واقع نقطه شروع اصلی برای تهیه نقشه جرم است.

۳_ مشخص کردن میزان دسترسی افراد حقیقی و حقوقی به داده‌های مربوط به جرایم_ (از جمله مجرمان، حوادث و جرایم، جنایات، قربانیان، اطلاعات منطقه جرم و ...) با مشورت مسئولان قضایی و در ارتباط با سامانه اطلاعات قضایی مرحله مهم بعدی است.

۴_ می‌توان داده‌های تصویری شامل بررسی گلوله‌ها، تصویر صحنه حادثه و مانند اینها را به اماکن جغرافیایی جرم لینک کرد تا افراد با توجه به اطلاعات از آن استفاده کنند.

۵_ تکمیل نقشه جرم و تغییرات دائمی آن باید با استفاده از نمادهای مناسب مرحله پایانی و ادامه دار نقشه‌برداری جرم انجام شود.

مشکلات احتمالی در تهیه نقشه جرم:

ناکافی بودن کارکنان مورد نیاز یا آموزش ناکافی آنها، کمبود اعتبارات، عدم وجود سامانه‌های رایانه‌ای با کیفیت مورد نیاز و عدم توجه مناسب مسئولان سازمانی می‌تواند از موانع احتمالی پیش رو برای نقشه‌برداری جرم باشد که می‌توان با تدبیر مناسب از آنها پیشگیری کرد.